

Obsah

Předmluva k českému vydání	7
Předmluva	11
I	
<i>Susanne Keller-Giger</i>	
Dvě země – jeden knížecí rod	
Příspěvek k proměnlivé historii vztahů mezi Lichtenštejnskem a českými zeměmi, Československem a Českou republikou	13
II	
<i>Rupert Quaderer</i>	
Lichtenštejnsko a Československo po první světové válce	169
O autorech	244
Publikace Česko-lichtenštejnské komise historiků	245

I

Susanne Keller-Giger

Dvě země – jeden knížecí rod

Příspěvek k proměnlivé historii vztahů mezi
Lichtenštejnskem a českými zeměmi,
Československem a Českou republikou

Obsah

Úvod	19
1. Dva regiony – jedna rodina	19
2. Otázka styčných bodů a důsledků	20
3. Výklad ve čtyřech částech	20
4. Odborná literatura a vybrané prameny	21
1. část	
Lichtenštejnsko a české země od získání panství Schellenberg a Vaduz až do zániku habsburské monarchie (1699–1918)	23
1. Knížectví Lichtenštejnsko výměnou za česká panství	24
a) Zakoupení panství Vaduz výměnou za české panství Bystré (u Poličky)	25
b) Panství Rumburk a cesta k říšskému knížectví Lichtenštejnsko	26
2. Lichtenštejnsko v době absolutismu, aneb strach z „českého otroctví“	27
a) Správa v Lichtenštejnsku po vzoru knížecích držav	29
b) Josefské reformy v Lichtenštejnsku	30
c) Úředníci znalí „rakouského byrokratického systému“	34
3. Svrchovanost Lichtenštejnska a odchod knížete Jana na moravské statky	37
a) Napoleon dává Lichtenštejnsku svrchovanost	37
b) Mírová smlouva v Schönbrunnu a (údajná) sekvestura v Lichtenštejnsku	39
c) Posouzení událostí	42
4. Kníže a obyvatelé v českých zemích a v Lichtenštejnsku od poloviny 19. století	44
a) Ochrana stavovských zájmů v zemích Koruny české	44
b) Kníže Alois II., konzervativní reformátor v českých zemích a v Lichtenštejnsku	45
c) Kníže Jan řečený Dobrý	47
5. České země v lichtenštejnském tisku (1863–1918)	49

6. Shrnutí	51
2. část	
Lichtenštejnsko a Československá republika od jejího vzniku až do konce druhé světové války (1918–1945)	52
1. Situace v Lichtenštejnsku a dřívějších českých zemích po první světové válce	53
a) <i>Lichtenštejnsko: Nová ústava a změna orientace z Rakouska na Švýcarsko</i>	53
b) <i>Československá republika: napjatá atmosféra a ztroskotání státu pro všechny</i>	55
c) <i>Šlechta v nově vzniklé Československé republice</i>	57
2. Bez pozemkové reformy žádná svrchovanost – marné snahy o lichtenštejnské zastoupení v Československu (1919–1925)	58
a) <i>Finanční naturalizace československých občanů</i>	58
Naturalizace Maxe Egona von Hohenlohe a jeho rodiny	59
Naturalizace manželů Königswarterových	60
b) <i>Zrušení šlechtického stavu a hrozící pozemková reforma</i>	61
Malý exkurs o právu exterritoriality knížat Lichtenštejnů	62
c) <i>Diplomatické kroky v Praze, Bernu a Versailles</i>	63
d) <i>Vyvláštění majetku rodu Lichtenštejnů bez náhrady?</i>	65
e) <i>Reorganizace ústředního ředitelství</i>	66
f) <i>Svrchovanost Lichtenštejnska jako argument proti pozemkové reformě</i>	65
g) <i>Snahy o zřízení lichtenštejnského vyslanectví v Praze</i>	66
h) <i>Nezdar při přijetí do Společnosti národů a zdrženlivost dohodových mocností</i>	70
i) <i>„Kolodějská otázka“</i>	71
j) <i>Nervozita před zahájením pozemkové reformy</i>	72
k) <i>Pokračování snah o zřízení diplomatického zastoupení</i>	73
3. Od uznání břemen svrchovanosti po státní uznání (1929–1938)	79
a) <i>Oficiální neuznání svrchovanosti a reálná politika</i>	79
b) <i>Krátké období uznání lichtenštejnské svrchovanosti</i>	80
4. Marné pokusy o získání ztraceného majetku (1938–1945)	81
a) <i>Situace v Československu a v Lichtenštejnsku krátce před vypuknutím druhé světové války</i>	81
b) <i>Snahy o navrácení knížecích velkostatků</i>	83

c) <i>Kníže a nátlak SA/SS nebo dobrovolná spolupráce?</i>	85
5. Meziválečné období a Protektorát Čechy a Morava v lichtenštejnském tisku (1918–1945)	85
a) <i>Od československé „sebranky“ po „prezidenta Osvoboditele“</i>	85
b) <i>Nešťastný národ v Protektorátu Čechy a Morava</i>	86
6. Shrnutí	86
3. část	
Exkurz o realizaci pozemkové reformy na panství Kostelec nad Černými lesy	88
1. Odůvodnění exkurzu	88
2. Pozemková reforma a Státní pozemkový úřad	89
a) <i>Cíle a rozsah pozemkové reformy</i>	90
b) <i>Realizace reformy a politická propaganda</i>	92
c) <i>Od sociálněpolitických aspektů po aspekty agrární ekonomické</i>	94
3. Panství Kostelec nad Černými lesy od počátků až po první světovou válku	94
4. Správa knížecích velkostatků v Československu	97
5. Etapy vyvlastňování velkostatku Kostelec nad Černými lesy	98
a) <i>Pozemková reforma v Kostelci nad Černými lesy – přehled v číslech</i>	98
b) <i>Předehra: boj o vedení pozemkové reformy</i>	100
<i>Nákup statků obcemi jako obrana proti hrozícímu zestátnění</i>	100
<i>Jiný „hlad po půdě“</i>	101
<i>Obavy knížecích úředníků</i>	101
<i>Mobilizace majitelů malých pozemků a bezzemků</i>	102
c) <i>Zemědělství: převzetí a přidělování poplužních dvorů</i>	103
<i>Převzetí a přidělování na příkladu poplužního dvora Hošť</i>	104
d) <i>Stavební pozemky: volný prodej lesních parcel u Jevan</i>	110
e) <i>Lesnictví nebo průmysl? Spor o revír Brník</i>	113
f) <i>Lesní parcely: přidělování obcím a lokálním organizacím</i>	117
g) <i>Lesnictví: zestátnění lesů</i>	119
h) <i>Patronátní břemena: složité vyplácení</i>	126
i) <i>Otevřené otázky a snahy o opětovné získání knížecích lesů</i>	128

6. Shrnutí	130
4. část	
Lichtenštejnsko a Československo/Česká republika od konfiskace knížecího majetku až k vzájemnému uznání (1945 až dnes)	132
1. Úplná konfiskace knížecího majetku (1945–1951)	133
a) <i>Situace v Československu po druhé světové válce</i>	133
b) <i>Nové centrum života knížecí rodiny v Lichtenštejnsku</i>	134
c) <i>Obnovení otázky diplomatického zastupování Lichtenštejnska</i>	134
d) <i>Beneš a dekret č. 12</i>	135
e) <i>Konfiskace lichtenštejnského majetku</i>	137
f) <i>Marné intervence</i>	138
g) <i>Žaloba, právní posudky a stížnosti</i>	139
h) <i>Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 1951</i>	142
i) <i>Vyvláštění majetku lichtenštejnských občanů bez nároku na odškodnění</i>	143
2. Dlouhá cesta ke vzájemnému uznání (1989 až dnes)	144
a) <i>Nová jednání – nové naděje</i>	144
b) <i>Právní spor a diplomacie I</i>	144
c) <i>Spor o obraz „Velká vápenka“</i>	146
d) <i>Právní spor a diplomacie II</i>	146
e) <i>Obrat směřující k vzájemnému uznání svrchovanosti bez nutnosti vyřešení právního sporu</i>	148
3. Československo/Česká republika v lichtenštejnských médiích od roku 1945	150
a) <i>Od druhé světové války ke komunistickému převratu</i>	150
b) <i>Socialistické Československo – šedá pustina</i>	151
c) <i>Česko-lichtenštejnský konflikt v zrcadle tisku</i>	152
4. Shrnutí	153
Doslov	155
Soupis obcí (české a německé názvy)	159
Prameny a literatura	161

II

Rupert Quaderer

Lichtenštejnsko a Československo po první světové válce

Obsah

Pokusy o sblížení:	
Pozemková reforma – vyslanectví v Praze – Společnost národů	173
1. část	
Lichtenštejnsko a pozemková reforma v Československu	174
2. část	
Snahy Lichtenštejnska o zřízení diplomatického zastoupení v Praze po první světové válce	194
1. Úvod	194
2. Snahy o zřízení diplomatického zastoupení	195
3. Závěrečná poznámka k otázce vyslanectví	209
3. část	
Lichtenštejnsko, Společnost národů a Československo	211
1. Společnost národů	211
2. Švýcarsko a Společnost národů	212
3. Pokus Lichtenštejnska o vstup do Společnosti národů	212
<i>Příprava</i>	212
<i>Žádost o přijetí</i>	213
<i>Odmítnutí žádosti o přijetí</i>	221
a) <i>Přípravné rozhovory</i>	221
b) <i>Přípravné rozhovory s tajemníkem druhé podkomise</i>	223
c) <i>Postoj Emila Becka před druhou podkomisí (25. listopadu)</i>	224
d) <i>Rozhovor Emila Becka s lordem Cecilem (26. listopadu)</i>	227
e) <i>Porady ve Vaduzu, Vídni a Bernu (26. listopadu až 2. prosince)</i>	227
f) <i>Diskuse v páté komisi Společnosti národů (6. prosince)</i>	230
g) <i>Rozhodnutí o nepřijetí (17. prosince)</i>	231
h) <i>Reakce v lichtenštejnských novinách (prosinec 1920)</i>	232
i) <i>Reakce ve Vídni a Vaduzu (prosinec)</i>	234
4. Další snahy a postoj Československa	235

5. Shrnutí a zasazení otázky Společnosti národů do kontextu	240
Prameny a literatura	242